

موفقیت رویانی‌ها در درمان پارکینسون با سلول درمانی

فرهنگستان

دانشگاه

دوشنبه ۱۵ دی ۱۴۰۴ | شماره ۴۵۹۹ | WWW.FDN.IR

توسعهٔ اقتصاد دیجیتال بدون دسترسی به بازارهای خارجی ممکن نیست

پیشنهاد سه وجهی عبور از سقف شیشه‌ای

علی بانکی
رئیس‌انست «اقتصاد دیجیتال» اندیشکده اقتصاد دانش بنیان

اقتصاد دیجیتال ایران با وجود بلوغ فنی داشتن پلتفرم‌های بزرگ، با محدودیت رشد تقاضای داخلی و اشباع بازار مواجه شده و بدون دسترسی به بازارهای خارجی امکان تداوم توسعه بازار داخلی متوقف مانده است. بازار دیجیتال ایران را از مزایای بسیاری محروم کرده است. ایران با بر خورداری از زیرساخت، نیروی انسانی و مزیت منطقه‌ای، ظرفیت ورود به بازارهای همسایه را دارد؛ مشروط بر آنکه سیاست‌گذاری به‌سوی قاعده‌گذاری صادرات دیجیتال، تأمین مالی مشترک و دیپلماسی فناوری منطقه‌ای تغییر جهت دهد.

سقف شیشه‌ای اقتصاد دیجیتال در ایران

اقتصاد دیجیتال کشور در یک دهه گذشته رشد چشمگیری را تجربه کرده و اکنون به یکی از ارکان اصلی تولید و اشتغال دانش بنیان کشور تبدیل شده است. با این حال، این رشد در محدوده بازار داخلی متوقف مانده است. بازار دیجیتال ایران، هرچند از نظر زیرساختی بالغ است، اما هم به دلیل محدودیت جمعیت و هم به دلیل افت قدرت خرید خانوارها از نظر تقاضا دچار رکود ساختاری شده است. در حال حاضر، بخش عمده ظرفیت بازار در اختیار چند پلتفرم بزرگ قرار دارد. با استناد به گزارش سالیانه این پلتفرم‌ها، اسنپ ۸۸/۷ درصد سهم بازار حمل و نقل آنلاین را در اختیار دارد و دیجی کالا ۶۰ درصد از بازار تجارت الکترونیکی B۲C را از آن خود کرده است. کافه بازار نیز ۸۹/۷ درصد از بازار توزیع اپلیکیشن‌های اندرویدی را کسب کرده است. این تمرکز شدید، از یک سو نشان‌دهنده بلوغ فنی و توان بومی‌سازی پلتفرم‌های ایرانی است؛ اما از سوی دیگر، نشانه آشکاری از اشباع بازار داخلی و محدودیت رشد ارگانیک محسوب می‌شود. بر اساس داده‌های گزارش سالانه پلتفرم‌های ایرانی، نرخ رشد کاربران فعال این پلتفرم‌ها در ۲۳ درصد در سال ۱۳۹۸ به کمتر از ۶ درصد در ۱۴۰۲ رسیده است. در چنین شرایطی، ادامه توسعه اقتصاد دیجیتال در داخل مرزها، بدون دسترسی به بازارهای خارجی، عملاً با موانع ساختاری روبه‌رو است.

الگوی هند و ترکیه در توسعه اقتصاد دیجیتال

بر اساس داده‌های کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل، در حالی که میانگین سهم صادرات خدمات دیجیتال در اقتصادهای نوظهور به بیش از ۷ درصد تولید ناخالص داخلی رسیده، در ایران این سهم هنوز قابل اندازه‌گیری دقیق نیست و تخمین‌ها آن را در سطحی بسیار ناچیز نشان می‌دهند. این وضعیت موجب شده اقتصاد دیجیتال ایران از دو مزیت راهبردی جهانی، یعنی اثر شبکه‌ای فرامیزی و مقیاس‌پذیری بین‌المللی بی‌بهره بماند. در واقع، پلتفرم‌های ایرانی به دلیل تمرکز صرف بر بازار داخلی، از امکان گسترش پایگاه کاربران، جذب سرمایه خارجی و ارتقای استانداردهای فناوریانه بازمانده‌اند. در مقابل، تجارب کشورهایی نظیر هند و ترکیه نشان می‌دهد که رشد شتابان اقتصاد دیجیتال زمانی رخ می‌دهد که پلتفرم‌های بومی بتوانند از مرزهای ملی عبور کرده و به زنجیره ارزش جهانی خدمات دیجیتال متصل شوند. هند با اجرای برنامه Digital India و حمایت از بین‌المللی‌سازی شرکت‌های فناوری، توانست ارزش صادرات خدمات دیجیتال خود را از ۵۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ به ۱۹۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۲ برساند. ترکیه نیز با تعرف مشروط‌های صادراتی برای شرکت‌های SaaS و فین‌تک، سهم صادرات دیجیتال خود را به بیش از ۵ درصد کل صادرات کشور افزایش داده است.

فرصت‌های پیش روی بین‌المللی‌سازی پلتفرم‌ها

در ایران نیز شرایط اولیه برای تکرار این مسیر فراهم است. زیرساخت ارتباطی پیشرفته، نیروی انسانی متخصص، هزینه توسعه پایین و مزیت فرهنگی – زبانی در منطقه، موقعیت ویژه‌ای برای گسترش حضور پلتفرم‌های ایرانی در بازارهای منطقه‌ای ایجاد کرده است. کشورهای همسایه مانند عراق، افغانستان، آذربایجان، پاکستان و ازبکستان دارای جمعیت جوان، نرخ نفوذ اینترنت بالا و کمبود پلتفرم‌های بومی قدرتمند هستند. بر اساس داده‌های بانک جهانی، تنها در عراق بیش از ۷ میلیون کاربر بر فعال اینترنت موبایل وجود دارد؛ اما کمتر از ۳۰ درصد تراکشن‌ها به‌صورت دیجیتال انجام می‌شود. این خلأ، فرصت ورود برای پلتفرم‌های ایرانی را حوزه‌هایی مانند پرداخت خرد، آموزش آنلاین، خدمات محتوایی و حمل و نقل هوشمند را فراهم می‌کند. حضور هلدمند در این بازارها نه تنها می‌تواند مسیر صادرات خدمات دیجیتال را فعال کند، بلکه با ایجاد تعاملات فناورانه منطقه‌ای به افزایش تاب‌آوری اقتصاد ملی در برابر تحریم‌ها و نوسانات داخلی منجر خواهد شد. به‌منظور گذار از پارادایم توسعه درون‌زا به رویکرد اقتصاد دیجیتال بر گروا و خروج پلتفرم‌های داخلی از وضعیت اشباع ساختاری، ضروری است سیاست‌گذاری کلان این حوزه بر اجرای یک برنامه راهبردی سه‌وجهی متمرکز شود:

- نخست، تدوین رژیم حقوقی اختصاصی برای صادرات خدمات دیجیتال و بازتعریف مکانیسم‌های رفع تعهد ارزی متناسب با ماهیت دارایی‌های نامشهود؛
 - دوم، تأسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک (Joint Venture Funds) با مشارکت نهادهای مالی کشورهای هدف به‌منظور تأمین سرمایه توسعه‌ای، تسهیل تبادلات مالی و کاهش ریسک ورود به بازارهای جدید؛
 - سوم، توسعه دیپلماسی فناوری در بستر پیمان‌های منطقه‌ای نظیر اتحادیه اقتصادی اوراسیا، بریکس و سازمان‌ها شاگنهای جهت همگرایی و شکل‌دهی به بازار مشترک دیجیتال.
- تحقق این الزامات سیاستی، ضمن ارتقای تاب‌آوری اقتصاد ملی و تنوع بخشی به منابع ارزی جایگاه ایران را در زنجیره ارزش منطقه‌ای تثبیت کرده و از استهلاك پلتفرم‌های بومی در چرخه رقابت محدود داخلی جلوگیری خواهد کرد.

روایت دکتر کیان پهلوان افشاری

از اقدامات ویژهٔ دانشگاه آزاد واحد ورامین – پیشوا

دانشگاه‌هی برای حل مسئلهٔ امنیت غذایی

چه خبر از دانشگاه

تولید سالانه ۱۰۰ هزار اثر فرهنگی در جشنواره امامت و مهدویت

مراسم افتتاحیه پنجمین دوره جشنواره علمی، فرهنگی و هنری امامت و مهدویت، گرامیداشت میلاد امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) و تکریم روز پدر با حضور دکتر رنجبر، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی و جمعی از مسئولان، معاونان و کارمندان دانشگاه آزاد برگزار شد.

در این مراسم، حجت الاسلام‌والمسلمین دکتر میر مجید سیدقریشی، رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه در دورانی از عالم قرار داریم که مالک اشترهای حضرت علی(ع) در زمان حاضر با به عرصه گذاشته و طهرانی‌ها و سلیمانی‌ها ظهور کردند، گفت: «اگر تاریخ ایران را ببینید، در هیچ برهه‌ای این چنین تراکمی از فرهیختگان را پیدا نمی‌کنید.» وی گفت: «امروز شاهد تحول در جهان اسلام و غیراسلام هستیم. اندیشه‌های سلمانان جهان به سمت علوی شدن گرایش دارد. امروز در شرایطی که حاکمان اسلامی در بند طاغوت هستند، این پیروان علی(ع) هستند که از اسلام دفاع می‌کنند و مقابل اسرائیل ایستاده‌اند.»

رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه آزاد ادامه داد: «حضرت علی(ع) فرمودند که پرچم من را نگهدارید و ملت ما تصمیم گرفته این کار را بکند. اگرچه سختی فراوان داریم همان‌گونه که پیامبر سختی فراوان داشت، اما خداوند وعده پیروزی داده است. دشمنان تحريم می‌کنند تا ملت ما از هم پاشد و می‌گویند ببینید حکومت چه‌کار کرد؟ هر کاری که می‌توانستند انجام دادند، اما ما ایستادیم.» رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در پایان بخش‌هایی از وصیت‌نامه شهید سلیمانی را با محوریت ماندن در خط ولایت قرات کرد.

همچنین سید جواد جعفری، دبیر جشنواره علمی، فرهنگی و هنری امامت و مهدویت با اشاره به محورهای برگزاری جشنواره گفت: «۲۵ اسفند سال گذشته، شهید دکتر طهرانی‌جی ۹ محور برای جشنواره تعیین کرد. علی‌رغم فقدان دانشمند شهید، مجموعه تلاش واحدهای استانی و سازمان مرکزی باعث شد همه ۹ محور تا حد توان پیگیری شود.» وی جشنواره امامت و مهدویت را برگرفته از متن سند تحول دانشگاه آزاد اسلامی دانست و از تولید سالانه ۱۰۰ هزار اثر فرهنگی خبر داد.

جعفری با بیان اینکه امروز پرچمی را که شهید دکتر طهرانی‌جی برافراشت به دستان توانمند دیگری سپرده‌ایم، گفت: «در ۲۳ خرداد آن حادثه غم‌انگیز اتفاق افتاد و دانشگاه داغدار شد و این فضا روی جشنواره تأثیر گذاشت اما برای برونرفت از این شرایط خدمت دکتر رنجبر رسیدیم. رئیس دانشگاه با وجود مشغله فراوان برای ادامه راه جشنواره با قوت بیشتر، تلاش کرد.» وی ادامه داد: «امروز به واسطه برگزاری جشنواره، پویایی و نشاط معنوی در سراسر کشور برقرار است و امروز ۴۸ واحد دانشگاهی و ۱۴ واحد سما هم‌زمان در ۳۱ استان کشور کار خود را در حوزه جشنواره شروع می‌کنند.» گفتنی است در پایان مراسم از جمعی از آقایان نمونه دانشگاه آزاد که در حوزه‌های مختلف عملکرد برجسته‌ای از خود نشان داده بودند، پسا اهدای لوح تقدیر و هدایا قدردانی به عمل آمد.

دبیر ستاد توسعهٔ علوم و فناوری‌های شناختی معاونت علمی خبر داد

موفقیت رویانی‌ها در درمان پارکینسون با سلول درمانی

بهره‌برداری از بیوبانک بافت مغز تا پایان ۱۴۰۷

پورعباسی از برنامه‌ریزی برای سه زیرساخت جدید در آینده نزدیک خبر داد و گفت: «پایگاه ملی داده‌های شناختی با هدف گردآوری، طبقه‌بندی و به‌اشتراک‌گذاری داده‌هایی نظیر تصاویر مغزی ایجاد می‌شود تا هزینه پژوهش به شکل چشمگیری کاهش یابد و روند تحقیقات علمی تسریع شود. دیگر از دستاوردهای مهم ستاد است. این آژ مایشگاه‌ها خدمات خود را از طریق شبکه ملی آژ مایشگاهی کشور ارائه می‌کنند و اتصال آژ مایشگاه‌های شناختی به این شبکه می‌تواند بار بزرگی را از دوش پژوهشگران بردارد و دسترسی آن‌ها به تجهیزات و خدمات تخصصی را به شکل قابل توجهی افزایش دهد. در حال حاضر ۷۰ آژ مایشگاه استانی و ۱۰۰ آژ مایشگاه دانشگاهی در این شبکه فعالند و این اقدام زمینه توسعه عادلانه امکانات و تجهیزات آژ مایشگاهی در کشور را فراهم می‌کند.»

درمان پارکینسون از طریق سلول درمانی

پورعباسی تصریح کرد: «یکی از محورهای حمایتی ستاد، استفاده از سلول‌های بنیادی برای در مان اختلالات عصبی مانند پارکینسون است. فناوران پژوهشگاه رویان از روش سلول‌درمانی برای در مان اختلال پارکینسون استفاده کرده‌اند و نتایج اولیه بسیار رضایت‌بخش بوده است. بااین حال در مرحله نخست، این فناوری نمی‌تواند مستقیماً روی انسان آژمایش شود و لازم است فاز مطالعات حیوانی به‌طور کامل انجام گیرد. در این مسیر، نخستین سنان نقش کلیدی دارند؛ نخستین مرحله تزریق سلول روی نخستنی سنان انجام می‌شود و در صورت موفقیت امکان انتقال به فاز انسانی فراهم می‌شود.» وی همچنین اشاره کرد: «این بدان معنا نیست که سلول‌درمانی به‌زودی وارد گزیننه‌های درماني رایج شود، اما نتایج به‌دست آمده نشان‌دهنده وجود افقی روشن برای در مان اختلالی مانند پارکینسون است و یبایگر این است که این مسیر پژوهشی می‌تواند در آینده مورد استفاده قرار گیرد.»

پورعباسی در ادامه تصریح کرد: «به طور معمول، ممکن است حدود دو دهه زمان لازم باشد تا نتایج یک پژوهش اولیه به مرحله در مان بالینی برسد؛ اما همین که در کشور توانسته‌ایم در مقیاس آژ مایشگاهی به نتایج مثبت دست یابیم، بسیار ارزشمند است و نشان می‌دهد به دانش فنی این حوزه دست پیدا کرده‌ایم.»

ایران در لیست ۲۰ کشور اول جهان حوزه علوم شناختی

پورعباسی در پایان با اشاره به جایگاه علمی ایران گفت: «ما تقریباً در تمامی حوزه‌های علوم شناختی، از جمله علوم اعصاب و علوم رفتاری، جزء بیست کشور اول جهان به لحاظ حجم تولیدات علمی هستیم و در منطقه نیز تا سال گذشته رتبه اول را داشتیم. امیدواریم امسال دوباره به جایگاه اصلی خود بازگردیم.»

مهم دیگر آژ مایشگاه ملی نخستنی سنان است که با پیشرفت ۸۰ درصدی و مشارکت پژوهشگاه رویان در حال تکمیل است و پیش‌بینی می‌شود تا پایان سال ۱۴۰۵ به بهره‌برداری برسد.» پورعباسی در پاسخ به سؤال «فرهیختگان» درباره تعداد آژ مایشگاه‌های دانشگاهی در حوزه علوم شناختی گفت: «استفاده از ظرفیت آژ مایشگاه‌های دانشگاهی در سطح استان‌ها، یکی از دستاوردهای مهم ستاد است. این آژ مایشگاه‌ها خدمات خود را از طریق شبکه ملی آژ مایشگاهی کشور ارائه می‌کنند و اتصال آژ مایشگاه‌های شناختی به این شبکه می‌تواند بار بزرگی را از دوش پژوهشگران بردارد و دسترسی آن‌ها به تجهیزات و خدمات تخصصی را به شکل قابل توجهی افزایش دهد. در حال حاضر ۷۰ آژ مایشگاه استانی و ۱۰۰ آژ مایشگاه دانشگاهی در این شبکه فعالند و این اقدام زمینه توسعه عادلانه امکانات و تجهیزات آژ مایشگاهی در کشور را فراهم می‌کند.»

درمان پارکینسون از طریق سلول درمانی

پورعباسی تصریح کرد: «یکی از محورهای حمایتی ستاد، استفاده از سلول‌های بنیادی برای در مان اختلالات عصبی مانند پارکینسون است. فناوران پژوهشگاه رویان از روش سلول‌درمانی برای در مان اختلال پارکینسون استفاده کرده‌اند و نتایج اولیه بسیار رضایت‌بخش بوده است. بااین حال در مرحله نخست، این فناوری نمی‌تواند مستقیماً روی انسان آژمایش شود و لازم است فاز مطالعات حیوانی به‌طور کامل انجام گیرد. در این مسیر، نخستین سنان نقش کلیدی دارند؛ نخستین مرحله تزریق سلول روی نخستنی سنان انجام می‌شود و در صورت موفقیت امکان انتقال به فاز انسانی فراهم می‌شود.»

وی همچنین اشاره کرد: «این بدان معنا نیست که سلول‌درمانی به‌زودی وارد گزیننه‌های درماني رایج شود، اما نتایج به‌دست آمده نشان‌دهنده وجود افقی روشن برای در مان اختلالی مانند پارکینسون است و یبایگر این است که این مسیر پژوهشی می‌تواند در آینده مورد استفاده قرار گیرد.»

پورعباسی در ادامه تصریح کرد: «به طور معمول، ممکن است حدود دو دهه زمان لازم باشد تا نتایج یک پژوهش اولیه به مرحله در مان بالینی برسد؛ اما همین که در کشور توانسته‌ایم در مقیاس آژ مایشگاهی به نتایج مثبت دست یابیم، بسیار ارزشمند است و نشان می‌دهد به دانش فنی این حوزه دست پیدا کرده‌ایم.»

وی همچنین به جایگاه ایران در سطح جهانی اشاره کرد: «تنها تعداد محدودی از کشورها دارای آژ مایشگاه‌های نخستنی سنان هستند؛ کشورهایی مانند ژاپن، آمریکا و برخی کشورهای اروپایی چنین زیرساخت‌هایی دارند. در کشور ما نیز در مقیاس منطقه‌ای، در شهر تهران و کرمان ظرفیت‌های مرتبط با نخستنی سنان وجود دارد و فراهم شدن چنین زیرساختی با این وسعت در منطقه خاورمیانه کم‌سابقه است.»